

У рамках вирішення комплексної проблеми посилення ступеня інтеграції між вищою освітою і наукою в Україні вже реалізовано низку заходів щодо створення дослідницьких університетів. Започаткування дослідницького статусу для окремих університетів передбачало насамперед створення умов для надання не масової, а елітної освіти, яка б ґрунтувалася на органічному поєднанні в діяльності таких університетів трьох складників: навчання, наукових досліджень та впровадження інноваційних технологій. Статус дослідницьких мали отримати кілька найкращих університетів, зі збільшенням фінансування на наукові дослідження, але на сьогодні в Україні є вже 14 таких університетів. Експерти стверджують, що статус дослідницького університету поки що нічого не означає по суті, не створює нової якості наукових досліджень і не веде за собою збільшення фінансування ¹.

Рівень економіки України поки що не створює достатніх умов для замовлення наукового продукту. Тому результати фундаментальних і прикладних досліджень повинні використовуватися вищою школою з метою збереження інтелектуального потенціалу країни. Це можливо на основі інтеграції академічної науки і вищої школи. Для подолання розриву між академічною та університетською наукою потрібно створити спільні освітньо-наукові центри. У них фактично зникне межа між дослідженнями і освітньо-кваліфікаційними роботами, між викладачем і вченим, оскільки наука передаватиме освіті останні досягнення, формуючи її передовий зміст, а вища школа наповнюватиме наукову сферу майбутніми вченими, які володіють сучасною методологією науки ².

Варто зазначити, що частина національних університетів і потужних НДІ НАНУ вже давно й активно співпрацюють. Це оформлено відповідною угодою між НАНУ та МОНУ. Зокрема, у НАНУ функціонує 12 науково-дослідних установ, які одночасно підпорядковані Національній академії наук та Міністерству освіти і науки України. Підготовка студентів ряду університетів ведеться на базових кафедрах у 20 установах НАНУ. Крім цього, близько 1,8 тис. співробітників НАНУ викладають у вишах. При НАНУ України функціонує 67 центрів колективного користування, де університетські викладачі можуть працювати на найновішому обладнанні ³.

¹ Онищенко О. Коли до наших університетів повернеться наука? – Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/EDUCATION/koli_do_nashih_universitetiv_povernetsya_nauka.html.

² Виступ ректора НТУУ «КПІ» 21 квітня 2012 року на міжнародній конференції «Вища освіта в Україні: інтернаціоналізація, реформи, нововведення». – Режим доступу: <http://euroosvita.net/index.php/?category=1&id=1849>.

³ Куценко В. І. Співпраця освіти та науки у розбудові інноваційної економіки // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2010. – № 2. – С. 100–107.

Потрібно розвивати вже існуючі та впроваджувати нові форми організації взаємодії вишів і НАНУ, особливо на регіональному рівні. При цьому, деякі НДІ можуть стати підрозділами університетів, інші – перетворитися на організації подвійного підпорядкування – НАНУ і МОНУ. Для розширення взаємодії університетської та фундаментальної науки висунуто пропозицію про доцільність створення випускаючих кафедр на базі академічних науково-дослідних інститутів, де працювали б і вчені НДІ, і науковці та викладачі університетів.

Щоб реально запрацювала тріада – навчання, наукові дослідження, впровадження інновацій – вища школа, крім структур НАН, повинна активніше взаємодіяти з високотехнологічним виробництвом. Нещодавно запропоновано пілотний експеримент – підписано генеральну угоду між ДП «КБ Південне» і НАНУ та між ДП «КБ Південне» і двадцятьма університетами МОНУ⁴. Одним із шляхів формування пріоритетів і державних замовлень на науку в університетах може стати залучення представників підприємств, які успішно працюють на внутрішньому й зовнішньому ринках (*Освіта і наука в інноваційному розвитку сучасної Європи. Аналітична доповідь / Здіорук С. І., Карпенко М. М., Богачевська І. В. [та ін]. – К.: НІСД, 2013. – С. 46–48).*

⁴ Янковий В. Наука в університетах // Дзеркало тижня. Україна. – 2013. – № 13. – 5 квіт. – Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua/science/nauka-v-universitetah-.html>.